Alphen aan den Rijn

Leden van de gemeenteraad Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Zaaknummer
3958807

Datum
30 september 2026

Contactpersoon

Team Sociaal Beleid

Onderwerp
Proces beleidsplan financieel fit

Geachte leden van de raad,

In juli 2025 heeft u de sociale visie ‘Samen leven, samen bouwen’ 2025-2035 Alphen aan den Rijn vastgesteld. In december 2025 heeft het college de sociale agenda ‘Samen leven, samen bouwen’ 2026-2030 vastgesteld. Dit is de uitvoeringsagenda van de sociale visie. De sociale visie en sociale agenda zijn ons kompas voor de ambities die we willen bereiken en de keuzes die we maken om deze te realiseren.

De raadswerkgroep sociaal domein is nauw betrokken geweest bij het opstellen van én adviseren over de sociale visie en sociale agenda. Ook is het gesprek gevoerd over de wijze waarop we gezamenlijk, vanuit ieder zijn eigen rol, de beweging uit de sociale visie en sociale agenda de gewenste kant op sturen. Afgesproken is om hier de komende tijd verder invulling aan te geven. In deze brief wordt u geïnformeerd over de stand van zaken van de sociale agenda én de wijze waarop het college de gemeenteraad betrekt bij de uitvoering hiervan.

Deze werkwijze brengen we in deze informatiebrief ook direct in praktijk. In deze informatiebrief informeren we u namelijk ook over het proces voor het opstellen van het beleidsplan ‘Financieel Fit’ voor de financiële kant van bestaanszekerheid. De brief licht toe waarom dit belangrijk is en welke stappen we zetten om tot dit beleidsplan te komen.

Stand van zaken uitvoering sociale agenda

Om van sociale doelstellingen tot maatschappelijke impact voor de samenleving te komen doorlopen we verschillende fases. Hieronder lichten we deze fases kort toe en beschrijven we waar we staan. Ook beschrijft het college in fase 2 en 3 de wijze waarop de gemeenteraad betrokken wordt.

Fase 1. Doelen stellen
In fase 1 bepaalden we waar we naartoe gaan en hebben we doelen opgesteld. Deze doelen zijn in 2025 in de sociale visie vastgesteld. Met het vaststellen van het coalitieakkoord zijn de doelstellingen uit de sociale visie politiek ingekleurd.

Fase 2. Plannen maken
In fase 2 maken we plannen om onze doelen te behalen. In 2025 is in de sociale agenda door het college vastgelegd welke inspanningen we doen om onze doelen te behalen. In 2026 integreren we de sociale agenda in het collegeprogramma en de beleidsbegroting. Daarmee zijn de inspanningen en de monitoring bestuurlijk en procesmatig geborgd.

Tegelijkertijd zijn we ook begonnen met het maken van plannen voor inspanningen uit de sociale agenda. De wijze waarop we u als gemeenteraad betrekken, werken we hier ook in uit. Uitgangspunten hierbij zijn:

1. De gemeenteraad wordt vanaf de start betrokken. De vorm kan per inspanning verschillen. Denk aan een informatiebrief over het proces of een startnotitie.
2. In voorbereiding op besluitvorming over nieuw beleid organiseren we momenten voor beeld- en oordeelsvorming.

Fase 3. Plannen uitvoeren en monitoren
In fase 3 gaan we aan de slag met het uitvoeren van onze plannen en bewaken we de voortgang. Voor een aantal inspanningen geldt dat we nu al de plannen gerealiseerd hebben. Het gaat om:

- De gunning van de subsidieregeling voor het versterken van de sociale basis.
- Het uitwerken en vaststellen van de overlegstructuur onder de LEA.
- Het verstevigen van het bieden van ondersteuning door Oog van Thuis ter voorkoming van specialistische jeugdzorg.

Ook werken we aan het bewaken van de voortgang van gestelde doelen en plannen. Bij de totstandkoming van de sociale agenda is afgesproken om de komende jaren invulling te geven aan de werkwijze waarbij we gezamenlijk, ieder vanuit eigen rol, de beweging uit de sociale visie en sociale agenda de gewenste kant op sturen. Hier zullen we de komende tijd steeds stappen in zetten.

De instrumenten die we daarvoor gebruiken zullen enerzijds gaan over *tellen*: het in beeld brengen van passende kwantitatieve informatie. Hierin worden de komende tijd stappen gezet in het kader van de nieuwe opzet van de beleidsbegroting.

Anderzijds – en wellicht nog belangrijker – is het belangrijk om met *vertellen* in beeld te brengen of en hoe we gewenste beweging aan het maken zijn. Met vertellen bedoelen we de verhalen achter de cijfers, de context van de feiten die we laten zien. De betrokkenheid van de gemeenteraad bij de inspanningen is hierin een belangrijke stap.

Ook zal jaarlijks het gesprek tussen de gemeenteraad en belangrijke strategische uitvoeringspartners in het sociaal domein worden georganiseerd. Denk aan partijen die uitvoering geven aan de opdracht voor de sociale basis, Rijnvicus, Tom in de buurt, Oog voor Thuis en het Serviceplein.

Proces beleidsplan Financieel Fit

Waarom beleidsplan Financieel fit

Een combinatie van maatschappelijke- en beleidsontwikkelingen maakt dat het opstellen van beleid rondom de financiële kant van bestaanszekerheid nodig is. Deze worden hieronder kort toegelicht.

Maatschappelijke ontwikkelingen: toenemende kosten van bestaan

Wereldwijde ontwikkelingen, zoals geopolitieke spanningen, oorlogen en verstoringen in de internationale handel, hebben invloed op de Nederlandse economie. Deze gebeurtenissen leiden tot hogere prijzen voor energie, brandstoffen en grondstoffen, waardoor de kosten voor levensonderhoud toenemen. Ook inflatie en schommelingen op de wereldmarkt dragen bij aan stijgende uitgaven voor huishoudens. Hierdoor ervaren veel inwoners een toenemende financiële druk. De afgelopen jaren zagen we onder andere een toename van het aantal vragen aan de Helpdesk Geldzaken en van meldingen over betalingsachterstanden via vroegsignalering.

Coalitie-akkoord en Sociale visie

Ons college signaleert dat een groeiende groep inwoners steeds moeilijker rondkomt. Ook in de Sociale visie en de bijbehorende Sociale agenda is financieel gezond zijn aangewezen als een van de belangrijkste pijlers.
Wanneer iemands financiële situatie niet op orde is, heeft dat vaak grote gevolgen voor andere leefgebieden en is het moeilijker om regie over het eigen leven te houden.
Daarom leggen wij in deze collegeperiode extra nadruk op het versterken van de financiële gezondheid van onze inwoners.

Daarbij richten we ons nadrukkelijk op de bedoeling achter wet- en regelgeving en benutten we de ruimte die deze biedt om inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen. Ook werken we aan het vereenvoudigen van onze dienstverlening, zodat inwoners gemakkelijker de weg naar hulp en ondersteuning weten te vinden en meer inwoners gebruik maken van de inkomensondersteunende voorzieningen die de gemeente aanbiedt.

Daarnaast zien we kansen om gerichter te investeren om gelijke kansen te bevorderen. Dat doen we bijvoorbeeld met een gebiedsgerichte aanpak, een aanpak gericht op specifieke doelgroepen, zoals jongeren en gezinnen met opgroeiende kinderen, en met initiatieven rond actuele maatschappelijke thema's.

De Sociale visie sluit hierbij aan: het versterken van de bestaanszekerheid van inwoners als een van de prioriteiten is benoemd. In de bijbehorende Sociale agenda is financieel gezond zijn aangewezen als een van de belangrijkste pijlers.

Rijksbeleid

De landelijke overheid doet een steeds groter beroep op gemeenten om maatwerk te bieden, de menselijke maat centraal te stellen en de dienstverlening te vereenvoudigen. Dit komt onder meer tot uiting in:

- de Participatiewet in balans;
- de ambities voor een slagvaardige overheid: simpeler, sneller en duidelijker;
- het Convenant Stevige Lokale Teams, waarin de samenhang tussen de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet wordt versterkt;
- de invoering van de basisdienstverlening schuldhulpverlening.

Tegelijkertijd is er sprake van onzekerheid over het rijksbeleid en blijft structurele financiële compensatie vanuit het Rijk uit. Dit vraagt van ons dat we scherpe keuzes maken en onze beschikbare middelen zorgvuldig inzetten.

Aanpak

De aanpak voor het opstellen van het Beleidsplan Financieel Fit gaat als volgt:

Fase 1: Participatietraject: luisteren (september 2026-december 2026)

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners en maatschappelijke partners, waaronder vrijwilligers- en professionele organisaties, kunnen meedenken over en bijdragen aan de ontwikkeling van nieuw beleid. Daarom gaan wij met hen in gesprek.
Met inwoners die in financiële onzekerheid leven, willen wij onder meer in kaart brengen welke drempels zij ervaren bij het zoeken naar hulp en hoe deze kunnen worden weggenomen. Ook willen wij inzicht krijgen in hoe wij inwoners, nadat zij de stap naar ondersteuning hebben gezet, nog beter kunnen begeleiden.

Voor een zorgvuldig participatietraject nemen wij de tijd. We verwachten dit traject eind 2026 af te ronden. Na afloop informeren wij uw raad graag over de opbrengsten. Ons voorstel is om dit te doen tijdens een informatiemarkt in het begin van 2027.

Fase 2: beleidsvorming: samen uitdenken en opschrijven (januari 2027-juni 2027)

Samen met inwoners en maatschappelijke partners werken we aan de ontwikkeling van het beleidsplan. Ons doel is te komen tot een breed gedragen beleidsplan met een realistische en uitvoerbare uitvoeringsagenda. Het beoogde resultaat is een integraal plan met concrete maatregelen/oplossingen en een voorstel voor de bijbehorende financiering. Voor het opstellen hiervan nemen we de eerste helft van 2027.
Voorafgaand aan de besluitvorming organiseren wij graag een themasessie met uw raad. Tijdens deze bijeenkomst lichten wij toe hoe we, samen met inwoners en maatschappelijke partners, tot de voorgestelde maatregelen zijn gekomen en vragen wij uw reactie. Uw inbreng kunnen wij vervolgens, waar mogelijk, verwerken voordat het besluitvormingsproces start.

Fase 3: besluitvorming (q3/q4 2027)
Wij verwachten in september/oktober 2027 het beleidsplan Financieel Fit aan u voor te kunnen leggen.

In de bijlage van deze brief vindt u een document waarin bovengenoemd proces wordt samengevat en gevisualiseerd.

Wij verwachten u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over het proces rondom de totstandkoming van het beleidsplan Financieel Fit.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Alphen aan den Rijn,

de secretaris,	de burgemeester,
F. (Flora) van den Berg-Jansen	F.D. (Erik) van Heijningen